

have faaet, eller hvad de fremtidig ville faae. Jeg vilde ønske, at man jo før jo hellere maatte komme bort fra den uheldige Lønningsmaade, som Lærerne nu ere inde under; Lærerne, det vil sige de dygtige og nidkjære Lærere, dem, der virkelig ere Lærere af Hjertet, maa man ønske at give en god Lønning, og naar man skal det, maa man faa snart som muligt gaa bort fra det nuværende Lønningsystem.

Sable: Jeg tillod mig at bede om Ordet, da jeg hørte det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgkreds (Rimestad); thi da jeg hørte det ærede Medlem indlede sit Foredrag med, at denne Sag enten kunde blive en Rigsretssag eller ogsaa mulig ende i Højesteret, hvorfor han ikke kunde udtale sig om Sagen, mindedes jeg om, hvad et æret Medlem, der sidder ikke langt fra ham, det ærede nuværende Medlem for Viborg Amts 2den Valgkreds (Klein), forhenværende Medlem for adskillige andre Valgkredse, har udtalt ved en lignende Leilighed, nemlig at han ikke var i Stand til at kunne udtale sig om Sagen, fordi han var omtrent i samme Tilfælde, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgkreds nu er. Vi have altsaa nu faaet Erklæring for, at det bliver Brug her i Salen, at adskillige ærede Herrer, som stille sig til Rigsdagen, komme i det Tilfælde, at de ikke kunne udtale sig om Sagerne, fordi disse Sager ville komme for i en anden Skikkelse. Det Interessante ved Sagen er, at det dog ikke hindrer dem fra at udtale sig om Sagerne, men kun paa en ganske eiendommelig Maade. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 1ste Valgkreds var saaledes ikke meget ordfattig i denne Sag. Man kunde tale om, hvad der var den korte Mening af denne lange Tale. Jeg vil sige, at det er et Fremskridt i vor Udvikling i det Hele taget, at vore forskellige Myndigheder saaledes i de forskellige Forsamlinger have Medlemmer, som kunne udtale sig i dobbelt Forstand. Vi have i denne Sal haft Leilighed til at høre, hvorledes man tænker i Landstthinget. Det er ganske godt. Jeg tror saa, vi til Gjengjæld kunde sige, at det var rart, om vi havde Røster inde i Landstthinget, der kunde sige Landstthinget, hvorledes vi tænke i Folkethinget. Vi have nu Medlemmer i Folkethinget, som rigtignok ere noget ordknappe, naar de skulle sige os, hvorledes man tænker i Højesteret og Rigsretten; men det, vi endnu mangle, ere Medlemmer af Folkethinget, som have Sæde i Rigsretten og Højesteret for at sige, hvorledes man tænker i Folkethinget. I det Hele taget have de ærede Herrer's Udtalelser været mig faare mærkbare. Jeg skal kun gjøre et Par Bemærkninger om, hvorledes Sagen kan komme til at ligge for, saaledes at de Herrer fuldstændig kunne udtale sig. Der var nogle af de foregaaende Talere, som sagde,

at Sogneraadene kunne anlægge Sag. Jeg vil gjøre opmærksom paa, at Sogneraadene ikke ere tilbøjelige til at anlægge Sag; thi den ærede næstsidste Taler (Rimestad) ved, at dette aldrig gaar for sig uden Omkostninger, og et Sogneraad skal, naar endelig Døgjørelsens Time kommer, ind til Amtsraadet for at faae Tilladelse til at opføre Udgifterne ved Sagen paa sit Budget, og da er det, at Amtsraadet, der saa smukt under denne Forhandling er kaldt Kommunerens rette Børge, somme Tider siger „Nei, en saadan Retssag er aldeles overflødig.“ I saa Tilfælde maa Sogneraadets Medlemmer selv bære Omkostningerne, og det er Noget, der bør fremhæves ved en Leilighed som denne, for at man kan vide, hvorledes denne Sag stiller sig. Jeg foretrækker en ganske anden Fremgangsmaade for at faae denne Sag for Domstolene, og jeg vil gjøre opmærksom paa med Hørsyn til, hvad der er fremhævet om de Kommunallove, her ere givne, at disse Love f. Ex. for saa vidt vedrører Amtsfoleraadets og Amtsraadets Myndighed ere givne under Paavirkning af en Uengsteligthed overfor Befolkningen i det Hele taget for, at denne ikke havde den sunde Sands til at dømmе i sine Anliggender, og man har bestandig passet paa at skyde Regjeringen og de Fornuende — dem, som jeg kalder de lavest bestattede Medlemmer i Samsundet — frem og give dem den største Myndighed baade i Sogneraad og Amtsraad. Takket være den overordentlige Mangel paa demokratisk Sands, som har hersket hidtil i en Menneftaalder i vor Lovgivning, er der kommet Rigsdagsmænd ind, der have givet Lovene en saadan Skikkelse, at, naar man endelig en Gang skal til at bruge dem, vise de sig at være omgivne med saa mange Bestemmelser, at den sunde, folkelige Sands ikke kan komme til at virke med Kraft. Dovedgrundsaetningen i vor Grundlov og i vore Kommunallove var den, at Kommunerne skulde kunne handle med Frihed i deres egne Sager under Statens Tilsyn. Man maa da derefter spørge om: Hvordan skal dette Tilsyn være indrettet? Jeg vil altsaa give det Raad til alle Kommuner, som ere i det Tilfælde, her er omfribt: Regt det uden videre, og lad de Andre sagsøge Eder. Det vilde jeg gjøre, hvis jeg var Medlem af en Kommunalbestyrelse; jeg vilde sige „Nei“ og blive ved at sige „Nei“ ganske rolig, indtil vedkommende Dyrighed sagde: „Nu vilde vi have Sagen sat igjennem med Magt“. Saa bliver der anlagt Sag paa en anden Maade, men den er da ligefrem paatvungen Sogneraadet (Berntsen: Sogneraadet faar Dagmulfter!) Dagmulfter! Dagmulfter kunne ikke dømmes uden gjennem Amtsraadet, og Dagmulfter behøve de heller ikke at betale (Berntsen: Da maa de affone dem!). Det er meget interessant at høre Modsigelser fra f. Ex. det ærede Medlem fra Børgense, at høre Tale om Dagmulfter i en saadan Sag (Berntsen: Det